

RADYO VE TELEVİZYON: İSLAMİ İRFANIN YAYILMASINDA ETKİ

el-Hamdillilâhirabbilâlemîn

Hamden kesîran tayyiben mübâraken fih. Kema yenbeğî li-celâli vechihî ve li-'azîmi sultânih. Ve's-salâtu ve's-selâmu 'alâ hayra halkihi tâc-ı ru'ûsünâ ve tabîb-i kulûbûna ve üsvetine'l-haseneti Muhammedini'l-Mustafâ ve 'alâ âlihi ve sahbihî ve men-tebi'ahü bi-ihşânin ecma'îne't-tayyibîne't-tâhirîn.

Emmâ ba'd;

Rabbimiz, Yaradanımız, Mevlâmız, âlemlerin Rabbi Allahu Teâlâ hazretlerine sonsuz hamd ü senâlar olsun. Hadsiz hesapsız nimetlerine mazharız. Lütuflarına gark olmuş durumdayız. Nimetlerini saymaya kalksak sayıyı tüketemeyiz, sonuca ulaşamayız. Allahu Teâlâ hazretleri nimetlerini bize dâim eylesin. Hatalarımızdan, kusurlarımızdan dolayı bizi cezalandırmasın, nimetleri üzerimizden almasın. Bizi izzetten sonra zillete, kabulden sonra redde, hidayetden sonra dalalete düşürmesin. Yolunda dâim, ibadetine müdavim eylesin. Sevdiği kul olmayı nasip eylesin. Cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin.

Güzel bir diyarda, mevsime göre nispeten güzel günlerde, çok güzel bir tatil tesisinin içinde güzel günler geçirdik. Allah'a hamdu senâlar olsun. Her ilgiliye teşekkür ederiz. Özellikle benim arkadaşlarla konuşmamdan, onların bana nakletmesinden edindiğim izlenimi söylemek istiyorum.

Biz şimdiye kadar pek çok beş yıldız otelde kaldık. Bu birinci olmuş. En çok beğenilen otel olmuş. Kendileri burada yoklar rahatça konuşabiliriz. Gerek çalışanların, ilgili-lerin yumuşak tavırları, sıcak tavırları, güleç yüzleri gerek hizmetleri güzel yapmaları, mükemmel yapmaları, eksiksiz yapmaları, bol bol yapmaları dolayısıyla genel bir memnuluk müşahede ettim, memnun oldum. Allah razı olsun. Herhalde bir sahibinden ve yöneticilerinden bir teveccüh var ki böyle aşk ile şevk ile hizmet etmişler. Biz de kendilerine tebrik ederiz, teşekkür ederiz. Dualar ederiz. Allah dünya ve âhiretin hayırlarına erdiresin. Bizim böyle çalışma yaptığımız müesseseler, ondan sonra Müslümanların hizmetine daha çok kayıyor. İnşallah bundan sonra burada güzel İslâmî hizmetler yapılır diye düşünüyorum.

Toplantının ana başlığı “Sevgi ve Kaynaşma Günleri” çok hoşuma gitmişti. Bunu açılış konuşmamda ifade ettim. Gerçekten buna çok ihtiyacımız var, her yönden. Fevkalade ihtiyacımız var. Geçtiğimiz senelerde, müteadit yerlerde güzel toplantılar yaptık, güzel sonuçlar aldık. Bunların hasreti ve ağzımıza tadı kaldığı için bugünlerde burada bu toplantıyı tertiplemiş bulunuyoruz. Bu toplantı münasebetiyle kurumlarımızda bir tazelenme ve yenilenme olduğunu vurgulamak istiyorum.

Yönetimde değişiklik olmuştur. Eski yöneticiler ve şirketlerin bir kısmının durumları değişmiştir. Yeni bir yönetim gelmiştir. Bu yeni yönetime ilginizi, desteğinizi ve candan yardımınızı diliyorum. Çünkü zaman zaman her şeyin tazelenmesi uygun olur. Tazelenmekte fayda vardır. Tıkanıklıklar böylece açılabilir. Bunlara batı dillerinde revizyon deniliyor, restorasyon deniliyor, *reconstruction* deniliyor filan. Öyle yeniden inşa, yeniden imar yeniden tamir yeniden

Avrupa medeniyetini içtimâîyât alemleri, sosyologlar, ilim irfan meseleleriyle ilgilenen, kültür medeniyet meseleleriyle ilgilenen kim-

seler yani belirtirler ki; medeniyetler, atılımlar ve duraklamalarla bugüne gelmişler. Bizim de şu sırada bir toparlanma ve bir atılım arefesinde bulunduğumuzu müjdelemek istiyorum. Yeni bir atılıma başlamış bulunuyoruz. Yakalarımızda rozetleri olan *Ak Televizyon* önemli bir atılımımızdır. Çünkü ana amacımız, insanlara İslâm'ı talim, terbiye, tebliğ ve irşad olduğu için çok mühim müesseselerden birisidir televizyon müessesesi.

Radyomuzun yöneticilerine ve sizlere burada teşekkür etmek istiyorum. Çünkü radyomuz gerçekten Türkiye'de, dolayısıyla dünyada sayılı başarılı radyolardan birisi olmuştur. Önde gelen, dereceye giren radyolardan birisi olmuştur. İlim, irfan, edep, bilgi yönünden çok zengin muhtevalı bir radyo olmuştur. Bir dinleyen bir daha kendisini ondan ayıramaz olmuştur, hayranı olmuştur, aşıkı olmuştur, bendesi olmuştur, bendegânı arasına girmiştir. İstemeye istemeye söylediğim Akrakolik olmuştur. O çeşit kelimeler kullanmak istemiyorum ama biraz da tatlı oluyor. Bazıları böyle demişler. "Ben Akrakolik oldum." filan demişler. Gerçekten ben de arabayla yolda giderken radyoyu dinliyorum, fırsat oluyor. Dinliyorum,

çok hoşuma gidiyor. Çok tatlı zaman geçiyor. Çok bilgileniyor insan. Güzel oluyor. Eğitim için çok güzel bir araç.

O kadar güzel bir araç ki hanıma mutfakta arkadaş oluyor. Şoföre yolda arkadaş oluyor. İşçiye atölyesinde arkadaş oluyor. Sokakta yürüyen insana arkadaş oluyor. *Walkman* dediğimiz bir radyosu olsa, kulağına kulaklığını taksa, belinde de cihaz olsa ve *Akra*'yı dinlese yetiyor, artıyor. Dünyalar onun oluyor. Bu bir başarı. Gerçekten başarı. Bizim dışımızdaki insanların da ifade ettiği bir başarı. Kuzguna yavrusu şirin görünürmüş. Halbuki kuzgun, karga. Güzel değil ama yavrusu olduğu için güzel görünürmüş. Herkes kendisinin olan şeyi severmiş böyle. Bu öyle değil.

Ben kendi hislerimizi tarafgirâne olabilir diye çok önemli görmüyorum. Bizim dışımızdaki insanların duygularını önemli görüyorum. Bizim dışımızdaki insanlardan bir algılama, bir duyum, bir rivayet kulağıma geldiği zaman o önemli oluyor. Hiç bizim tekkemize bağlı olmayan, ihvânımız olmayan, bizimle ilgisi irtibatı olmayan çok insanların radyomuzu dinlediğini öğreniyoruz, sevdiğini öğreniyoruz.

Evet 141 yerde uzaydaki yayınından alıp yansıtıcıyla oradakiler rahatlıkla dinlesinler diye yayınınu kuvvetlendirmiş bir teşkilatımız var. Bu mühim bir şeydir. O halde Türkiye'nin galiba TRT'den de önde gelen bir radyo kurumu hâline geldik, *elhamdülillah*. Çok şükür. Allah şükrettikçe nimeti arttırmış. Onun için nimeti söyleyip de şükür etmek için bunları söylüyorum ve bütün ilgililere ve sizlere teşekkür ediyorum.

Çünkü bir yazı dikkatimi çekerdi çocukluğumdan beri. "Müşteri velinimetimdir." diye yazardı eskiden dükkanlarda. Dükkana gelen kimse velinimeti, yani öyle minnettar olduğu, kendisine nimet veren muhterem bir kişi diye yazardı eskiden. Müşteri velinimetimdir diye dükkanlar. Biz de öyle dinleyicileri velinimet olarak görüyoruz. Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîfini de hatırlatıyor.

Kapınızdaki sâil, istekli, bir şey isteyen, kapıyı çalıp da "Bana Allah rızası için şunu ver, bunu ver diyen, Allah'ın size hediyesidir." diyor Peygamber Efendimiz. Çünkü siz ona bir şey verince sevap kazanıyorsunuz. Sevap kazanmak imkânı kapınıza kadar gelmiş oluyor.

O halde meselelere biraz bu gözle bakarsak, incelersek radyo büyük bir nimet oldu bizim için. Ben de çok mutluyum, çok memnunum, çok mesudum. Yani 'esad'ım. Arapça *Esad* çok mesut demek. Çok mutluyum.

Çünkü bir camide hitap ederken, bir şehirde hitap etmekten, bir ülkeye hitap etmekten öte kıtalara hitap eder bir hâle geldik. Bir de bunlar bantlar filan zaman içinde de uzayıp gidecek. Biz kara toprağın altında şeyi geçtikten sonra belki bunlar dinlenecekler. Belki de bir sâhib-dilin eline geçerse, kulağına gelirse rahmetle anılmamıza vesile olacak diye seviyorum. Bir eser kalmış oluyor. Şu dünyada, şu gök kubbenin altında bizden eser kalmış oluyor.

a. Uluslararası İslami Hizmetler İçin Birlikteyiz

Bu hayırlara vesile olan bütün kardeşlerimiz... Mesela dediler ki; Tokatlı bir kardeşimiz kalktı; "Geçen gün Reşadiye'ye gittik. Reşadiye'de bir tek ihvânımız var, oraya yansıtıcı koyduk. Merkez çok az bir yardım etti. Büyük yardımı oradaki kardeşimiz sağladı. Şimdi Re-

şadiye’de radyo dinleniyor. Çok güzel. Bizi ferahlandıran haber bu. Önemli bir şey. Demek ki vaazlarımız, konuşmalarımız, nasihatlerimiz, bilgilerimiz birçok kimsenin kulağına, kulağından gönlüne gidiyor. Gönlünden de hareketlerine intikal ederse hayra delalet eden hayrı işlemiş gibi sevap kazandığından siz de kazanacaksınız, biz de kazanacağız. “Oh oh! Ne büyük kâr!” diye seviniyorum. Büyük bir kâr olduğu için.

Burada bir toplantıda Özbekistan’dan kardeşlerimiz geldiler, burada güzel konuşmalar yaptılar. Özbekistan önemli bir ülke, ayrı bir ülke. Oradaki kardeşlerimiz bizden İslâmî bakımdan destek istiyor. Alim, fâzıl, şair, seçkin kardeşlerimiz, oradaki kardeşlerimiz sizlerden bizlerden yardım istiyor. İhvanımızdan, yani tarikatımıza da girmiş kimseler. Hem İslâm’ı iyi anlamış hem takvâ yolunu seçmiş hem de orada takvâ yolunu temsil edecek, yayacak, anlatacak kardeşlerimiz bunlar. Şimdi birisi kalktı dedi ki; “Hocam bunlara bir destek sağlayalım burada. Torbayı açalım. Para toplayalım filan.” Ben onu azımsadım. Yanlış mı yaptım bilmiyorum, engelledim. Burada nihayet

toplanırsa az bir şey toplanır diye, onun için engelledim. Az olur diye engelledim.

Sonra Mısır'dan bir talep geldi. Öğrenciler diyorlar ki Mısır'da şu kadar öğrenci okuyor. Bunlara şöyle şöyle bir şeyler yapmak lazım. Adetleri şu kadar. Vesaire filan diyorlar. Tabi Almanya'da atılımlarımız var, İsveç'te atılımlarımız var, İngiltere'de, Amerika'da. Amerika'dan dün telefon geldi, çalışmalarımız atılımlarımız var. Avustralya'da, Orta Asya'nın diğer ülkelerinde, Balkanlarda atılımlarımız var. Bizim yakamıza hep bütün rozetleri takacak olsak rozetler çoğalacak. Benim yakamda bir de Bosna Hersek rozeti vardır. Bosna'ya, Hersek'e karşı borcumuz var. Oradaki mazlum ve mağdur kardeşlerimize karşı büyük görevlerimiz var.

Çeçenistan'dan bakanlar geldiler bana. Dediler ki; "Hocam cihat güzel bir şey ama cihat eden bir ülkenin en samimi müslümanlarını alıyor cihat." dediler. Alıp götürüyor. Çeçenistan'ın en mütedeyyin en müttakî en salih insanları nerede?

إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

*Innâ lillâh ve innâ ileyhi râci'ûn.*¹

Allah için çarpıştılar, şehit olmanın sevabına ve mertebesine ulaştılar ama bakan diyor ki; “Gerideki insanlara hizmet edecek insan kalmadı, hizmet lazım.”

“*Vatan için ölmek de var fakat borcun yaşamaktır.*” diyen şair de biraz haklı galiba. Şehit olmak da iyi ama galiba gazi olup hizmet etmek daha iyi. Şehit olmayıp postu da delmekten kurtarıp hizmeti daha devamlı yapmak daha önemli oluyor.

Hasılı çok çocuklu, çok muhtaç, bütçesi dar bir ailenin reisi gibi hissediyorum kendimi. Böyle fakr u zarûret içinde kıvranan bir aile reisi gibi hissediyorum. Çeçenistan’a para lazım. Bosna Hersek’e para lazım. Bunlar da böyle ufak tefek paralarla olmuyor. Cebinden çıkar 50 lira, 100 lira, 50 Mark, 100 Mark ver de olsun bitsin. Böyle olmuyor. Bunlara devlet çapında, yani büyük çapta, uluslararası çapta hizmetler yapmamız gerekiyor. Bu da büyük çalışmalar gerektiriyor.

Biz küçük şeyler peşinde değiliz. Küçük şeyler yetmiyor. Hadi mahallede bir dilenciye

---

¹ 2/ Bakara, 156.

birazcık para vermek, bir fakire birazcık yardım etmek gibi değil bu işler. Uluslararası İslâmî hizmetimiz var. Onun için ben bilmiyorum arkadaşlarımız söyleyebilir mi merkezde bir hesap numarası belirleyelim. Herkes zekatını ve hayır parasını buraya postalasın. Şahsen hayrını yapacağı, mahallinde yapacağı hayrı yapsın da yardım olarak yapabileceği öteki şeyleri oraya postalasın.

Orada elimizde bir güç olsun da Çeçenistan'a mı yardım edeceğiz? Bosna Hersek'e mi yardım edeceğiz? Kolej mi kuracağız? Orada bir başka kalıcı eser mi yapacağız? Yayın mı yapacağız? Dergi mi çıkartacağız? Kitap mı neşredeceğiz? Kitap mı tercüme ettireceğiz?

Mesela şimdi hocamızın kitapları ve ben-denizin kitapları Özbekçe'ye tercüme ediliyor. Sizin okuduğunuz kitaplar, Orta Asya'ya, Orta Asya dillerine tercüme ediliyor. İngilizce'ye tercüme ediliyor. Yani farkına varmadan Allah bizi dünyaya hitap eden bir zümre hâline getirdi. Sıradan bir zümre olmaktan çıktık, uluslararası, küresel bir zümre hâline geldik. Onu hatırlatmak istiyorum.

“Sevgi ve Kaynaşma” derken öyle sevgi içinde olmalıyız öyle kaynaşmalıyız ki uluslararası, küresel hizmetlerimizi alın akıyla, başarıyla, seviyeli, üstün seviyeli, mükemmel olarak yapabilelim. Bunun içinde gerekli uzman kişilere sahibiz. Hepiniz kendi sahanızda - sanıyorum - uzmansınız, doçentsiniz, profesörsünüz, doktorsunuz, başarılı bir işadamısınız... Gençlerimiz var. Üniversiteyi bitirmiş, master yapıyor, doktora yapıyor filan. Cıvıl cıvıl kadromuz var. Hepsi de çok güzel bir şekilde... Memnuniyet verici bir durum. Geliyor bana soruyor: “Hocam ben emrinizdeyim. Nereye isterseniz giderim.” diyor.

Kızlardan bir söz gelmiştir. Anaokulundan, anaokulu öğretmeni yetiştiren mektebimizden mezun kızlar dediler ki; “Afrika’nın en mahrumiyetli ülkesine gönderseniz gideceğiz hocam.” Kızlar dedi bunu. “Kızım, Afrika’nın Senegal’ine gideceksin, Kongo’suna gideceksin, yamyamların arasına gideceksin, orada şu işi yapacaksın.” desek “Yapacağız.” diye söz verdi çocuklar. O söz vermenin mânası nedir? Sorumluluğu bana yüklemek demektir. Kendisi sorumluluktan kurtuldu. Ya ben? Git Senegal’e

diyeceğim. E gitmenin şartlarını hazırlayacağım. Ya da yapamazsam o sorumluluktan kurtulacak, ben sorumluluğun altında ezileceğim. Onun için imdat çekiyorum. Diyorum ki, işte böyle. Kızlar da böyle söylüyor, erkekler de böyle söylüyor.

Büyük çapta hizmetler için bir merkez havuzu, “fon” diyeceğim, diyemiyorum. Coşkun'dan korkuyorum. O da benden korkuyor. Karşılıklı korku içindeyiz. Hizmetler için bir havuz teşkil etmek istiyoruz. Onun numarasını şimdi keşke birisi çıksa söylese de, varsa bir merkez hesap numarası. Söyleyebilir misin Nurettin? Şu anda. Bir öğren söyle. Bunları toplayalım veyahut bundan sonra benimle irtibata geçin.

Mesela bir grup kardeşimiz bir kağıt gönderdi. “Özbekistanlı kardeşlerimizin *Tasavvuf Giriş* kitabınızın basılması için gerekli masraflarını karşılamayı taahhüt ediyoruz. İmza, şurası.” dediler. Tamam. İşte böyle olunca o zaman ben rahatlarım. Çünkü küçük şeylerle uğraşmıyorum. Tamam, şu kitabın şeyini gidin siz onlarla halledin, iş yürüsün demiş oluyorum. Bu sevgi ve kaynaşmadan böyle büyük sonuçlar çıkmasını temenni ediyorum. Şu

günlerin sadece oturup kalkıp yiyip içip Allah'a şükretmek, cemaatle namaz kılmaktan öteye, uluslararası, küresel bir faydası olmasını temenni ediyoruz.

b. Ailede Sevgi ve Sabır

Bir merkezi hizmet havuzu, bir hizmet nesi? Bütçede ne derler? Böyle ayrı... “Fon” demeyeceğiz. “Fon” dememek için çırpınıyoruz. “Ödenek.” Belli kesim için bir ödenek ayırmamız gerekiyor aziz ve muhterem kardeşlerim.

Burada bu ana meselemizi, derdimi size söyledikten sonra hatırlatmak istediğim bir şeyler var. Biliyorsunuz hani “Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur.” gibi sözler var filan. Sağlam bir toplum sağlam insanlardan teşekkül eder. Sağlam insan olmak için de bir bölümü işin kişisel bölümüdür. Kişinin sağlam yetiştirilmesi, huzurlu olması, ahlaklı olması, bilgili olması, edepli olması gibi şeyler. Tabi siz bunları sağlamışsınızdır. Allah razı olsun. Allah feyzinizi, ilminizi, irfanınızı çok eylesin. Güzel.

Ama bir taraftan, bir de ailesel yönü vardır. Bana gelen rivayetlerden veya şikayetlerden; bazı ailelerde bu uyumun, sevgi ve kaynaşmanın tahakkuk etmediğini duyuyorum. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in nasihatlerini hatırlatırım size. Veda Haccı'ndaki nasihatlerini hatırlatırım. Mutlaka ve muhakkak aile huzurunu, sevgisini, kaynaşmasını sağlayın. Bu bir vazife. Dini bir vazife. Eşinizle tabii.. Bunu hanımlar da dinliyor. Hanımlar hırçınlık yapıyorsa onlara nasihat, beyler gaddarlık yapıyorsa beylere nasihattir bu.

Şimdi bazı duyumlar alıyorum. Diyor ki; Hocam, tabii burada değil bu duyumlar. Bilgi olsun diye söylüyorum; “Hocam kocam beni öyle döver ki...” Dikkat edin. Bizim ihvanımızdan bir kadın bana mektup yazıyor. Kocasını da ihvânımız. “Hocam, kocam beni öyle döver ki duvarlar kan içinde kalır.” Manzarayı tasavvur edebiliyor musunuz? “Beni kulaklarımdan, kafamdan tutar, kafamı duvara vurur, duvarlar kan içinde kalır.” diyor. Tasavvur edebiliyor musunuz olayı? Hikaye değil, abartma değil, mübalağa değil. Gerçek. Nasıl oluyor?

Demek ki koca problemlî. Afedersiniz sorunlu. Ruhsal sıkıntılar var. Ruh sağlığına müracaat etmesi lazım. Dövmek bir şeyi halletmiyor. Sonra dövdüğü insan da ihvânımız. Afedersiniz kötü bir kadın değil. Nihayet ya aşıtuzlu yapmıştır, ya tencerenin dibini yakmıştır, ya da şu veya budur. Bundan dolayı böyle duvarlar kan içinde bırakılmaz.

Birisi diyor ki; “Göğsümde bir ağrılar oldu. Şüphelendim, doktora gittim” diyor. Hani göğüste ağrı filan olunca, kanser olabilir filan diye, korktu galiba. Meğerse iki kaburga kemiğim kırılmıştır, “Kocamın tepiklerinden.” diyor. “Tepik”, tekme demek galiba. Türkçe bir kelime ama. “Tepik”... Kocamın tepiklerinden iki kaburga kemiğinin kırıldığını söylüyor. Ben bunu anlayamıyorum. Kocası ihvânımız. Dindar insan yani, derviş insan.

Bu ruhsal bir olay bu. Böyle şey olmaz. İslâmî bakımdan böyle bir şey olmamalı. Varsa kişi doktora müracaat etmeli. Demeli ki bende bir şey var. Ben sağa sola tepik atıyorum. Kaburga kırıyorum. Karate yapar gibi kapı pencere kırıyorum. 18 tane tuğlayı üst üste koyup kırar gibi... Kaburga kemiği kırmak kolay bir

şey değil muhterem kardeşlerim. Rahmetli anem bana “Kurbanın kaburgalarını kesiver evladım.” derdi de kesemezdim. Vururdum, vururdum, kırılmazdı. Kesilmiş kaburgaları önümde, satır elimde, altında tahta; kıramazdım. Bir tepikle iki kaburga kemiği kırmak acı bir olay. Duvarları kadının kanlarıyla kanlandırmak çok acı bir olay! Çok feci bir olay!

İki tane aşırı söz söyledim. İki aşırı olay, vaka söyledim. Tabii hepsi bu kadar değildir. Ama ailelerde uyumsuzluk, geçimsizlik vardır. Lütfen beyler hanımlarına sevgi göstereyin! Lütfen hanımlar beylerine sevgi göstereyin, saygı göstereyin! Ailede şu sevgi ve kaynaşma husule gelsin. Bu sevap. Peygamber Efendimiz’in tavsiyesi.

Peygamber Efendimiz diyor ki; “Ben sizin ailesine en hayırlı olanınızım.” Numûne-i imtisalimiz Peygamber-i Zîşanımız böyle diyor. O halde hanım sizden memnun olacak. Gıyabınızda “Efendin nasıl?” dediğin zaman “Allah razı olsun.” diyecek. Siz de hanımınızdan memnun olacaksınız. “Ya sizin hanım nasıl?” deyince “Allah razı olsun, melek gibi kadın.” diyecek. Bu hâle ayarlayın kendinizi. Bu

önemli. Sevgi ve kaynaşma günlerinde önemli bir husus.

Kavgaların ve ihtilafların neden çıktığı hemen anlaşılır. 10 yıldır beraber yaşıyor adam. Bu ilk birkaç ayda anlaşılır. Bey niye kızıyor? Hanım niye kızıyor? Kavga neden çıkıyor? Hep aynı sebeplerden çıkar. Ev kavgaları tekerrür eder. Tarih tekerrürden ibarettir. Tekerrür eder. İşte onlara düşmezsiniz, sabredersiniz, dilinizi tutarsınız, tatlı konuşursunuz...

Biliyorsunuz, yalan İslâm'da üç yerde câiz. Birisi karı koca arasında yalan câiz. Bu ne demek? Karısına diyecek ki; "Valla ben senin kadar güzel kadın görmedim. Sen dünyanın en güzel kadınısın." Değil. Değil ama diyebilir. Neden? Kadınla koca arasındaki yalan caizde ondan. Aile muhabbeti için. O içinden; "Benim nazarımda böyle, nikahımdan dolayı böyle." filan diyebilir. Lütfen aile muhabbetini onaralım. Bizim kardeşlerimizin aileleri numune aileler olsun. Muhabbet numunesi aileler olsun.

Güzel misal de vereyim. İhvanımızdan birisi vefat etmişti, nur içinde yatsın. Kabri cennet bahçesi olsun. Ruhu şad olsun. Hanımı demişti ki; "50-60 yıldır karı kocayız, bir tek ke-

limeyle birbirimizi incitmedik.” O da güzel misal. Bu da tam dervişâne, İslâmî misal. 50-60 yıl beraber yaşayıp da birbirini incitmemek, birbirini azarlamamak, birbirine sert muamele yapmamak. Bu da güzel bir misal. Lütfen bu aile muhabbetini sağlayın.

Dışa karşı; iyi, fedakâr, cömert, tatlı, sevimli, sabırlı; ailede, içte, kapıdan girdikten sonra; gaddar, zalim, vesaire vesaire. Olmaz. Bir insan her yerde aynı olmalı. Hanımına karşı da çocuğuna karşı da filan...

Bu sevgi ve kaynaşma günleri münasebetiyle ikinci rica edeceğim husus; lütfen çocuklarınıza vakit ayırın. Çok değerli bir doktor kardeşimiz size burada şahsiyetin gelişmesiyle ilgili konuşmalar yaptı. Ben hayran kaldım, mest oldum, çok beğendim. Bakın, bir çocuğun kişiliği altı yaşına kadar gelişiyor, bitiyor. Ondan sonraki onun sonuçları oluyor. Lütfen çocuklarınıza sevgi gösterin. Baba olarak sevgi gösterin. Yukardakiler, bunu dinleyenler anne olarak sevgi gösterebilirler. Annenin sevgisi çocuğa sevgiyi öğretmek demektir.

Bazı insanlar sevgiyi bilmiyorlar. Nasıl şey bu? Sevgi nasıl bir şey acaba? Yenilir mi içilir mi? Metreyle mi satılır? Kiloyla mı, okkayla mı

satılır? Tane tane midir? Nasıl bir şeydir? Sevgiden haberi yok. Sevmeyi bilmiyor. Sevmeyi öğrenmek lazım.

Sevmeyi ilk önce anne çocuğuna öğretir. Severek öğretir. Bebek sevgiden anlar. Bebeğin yanağını sıkarsın, öpersin, hoplatırsın, şaka yaparsın; çocuk sevildiğini anlar. Ve bu ona ileride iyi bir insan olması için bir öğretilerdir. O ileride dindar bir çocuk olacak.

Neden?

Annesi çok sevgi gösterirdi, sevmeyi biliyor. Allah'ı da sevmeyi öğrenecek. Annesini sevmekten Allah'ı sevmeyi öğrenecek. Lütfen anneler, çocuklarınızı sevin. Lütfen azarlamayın. Lütfen yanınızdan kovmayın. Lütfen iğne batırmayın. Yapılan şeyler olduğu için söylüyorum. Öyle şey yok. Sevgi göstereceksiniz. Sevgi, çocuğu daha iyi terbiye ediyor. Takdir daha iyi terbiye ediyor.

Tekdir de olur. Tekdir de eksi işaretli bir sevgidir. “Aa Bu güzel olmadı. Bir daha bunu yapma evladım. Geçen gün şöyle yapmıştın ne kadar güzeldi.” dedin mi, takdir de bir çeşit sevgi olur. Takdir de bir çeşit sevgi olur. Lütfen çocuklarınıza vakit ayırın.

“Hocam ben işim çok.”

Ben onu bilmem. İşlerinden bir tanesi de çocuğuna vakit ayırmak. İki saat mi, üç saat mi çocuğuna vakit ayıracaksın. Birisi diyor ki, “Hocam, bir kimseyi/falancayı dikkat ettim, gözledim.” - Avustralya’da bu - “İki saat çocuğuyla ilgilendi. Ciddi ciddi ilgilendi.” diyor. Çocuğunuza zaman ayırın, bir. Hanımınıza zaman ayırın, iki. Veya hanımsanız beyinize zaman ayırın. Ayırıyordur da ayırmıyorsa lütfen ailedeki sevgi ve kaynaşmayı aileden başlatalım.

Ondan sonra da biz cennet yolunda yürüyen, Allah’ın rızasını kazanmaya çalışan mânevî bir zümreyiz. Bir tasavvufî zümreyiz. Onun için bizim de birbirimizle kardeşliğimiz âhiret kardeşliğidir, mühim bir kardeşliktir. Hatta eğer kendi kan kardeşimiz mü’min değilse, kan kardeşliğinden de öncedir bu tasavvufî kardeşlik, ihvanlık, uhuvvet dediğimiz şey. Ve çok sevaplıdır.

Bir insanın Allah rızası için bir kimseyi sevmesi ibadettir. Çok sevap kazandırıcı bir ibadettir. Lütfen birbirinizi sevin! Lütfen birbirinizi ziyaret edin! Kalkın Adana’ya gidin, Maraş’a gidin, Erzurum’a gidin, Edirne’ye gidin, Bursa’ya gidin; Çanakkale’ye gelin, bizim

memleket. Lütfen birbirinizi Allah için sevin ve ziyaret edin.

“Hocam seveceğim ama herifin bir sürü kusuru var ya!”

Tamam dikensiz gül olmaz. Senin de kusurun var. Kusurlarına rağmen seveceksin. Müslüman olduğu için seveceksin. İhvan olduğu için seveceksin. Ve kusurlarını münasip bir şekilde düzeltmeye çalışacaksın. Bizim tekke-mizde yaşlı ihvanımızın suçları var.

c. Gençlerle İhvan Arasındaki Kaynaşma

Nedir suçları?

Genç ihvanımıza tarikatın, tasavvufun adabını öğretmekte üzerlerine düşen hizmetleri yapmıyorlar. Gençlerle kaynaşamıyorlar. Gençler meydanda ağabeylerini, amcalarını göremiyorlar. Cumaya gelmiyor, camiye gelmiyor. Kimden öğrenecek? Hocası zaten ortada yok. Bir Suud’da, bir Avustralya’da, bir Avrupa’da, bir Amerika’da... Hocadan hayır yok. Bari ihvan ağabeylerden hayır olsun.

Binâenaleyh, kendi aranızda lütfen tasavvufu anlayın, anlatın, öğretin. Birbirinizi sevin, kusurlarınızı da söyleyin. “Kardeşim ya

böyle kalkılmaz, böyle yatılmaz, böyle oturulmaz, böyle konuşulmaz. Yok, bu ayıp oldu, yanlış oldu. Hadîs-i şerîfte şöyle buyurulmuş. Aman gıybet etme! Aman sözüne dikkat et! Öyle hitap edilmez. Aman elini cebine sokma!” filan... Bunlar küçük şeylerdir ama bunları insana hoca öğretmez; kardeş kardeşe öğretir. Ağabeyler gençlere öğretir. Bir insanın elinden tutup tarikate getiren kimse onun tarikatte rehberidir. O ona bir şeyleri anlatacak. Bilmediği şeyleri öğretmesi lazım.

Onun için bizim yaşlı ihvanımızın çok kıymeti var. Onlar hocamızın rahle-i tadrîsinde yetişmişler, bir sürü tasavvufî incelikleri öğrenmişler. O halde öğrendikleri incelikleri gençlere onları aktarmasını istiyorum. Tasavvufî mânada mânevî yolumuzdaki sevgi ve kaynaşmayı da temenni ediyorum. Ailedeki kaynaşmayı temenni ettim, tasavvufî yolumuzdaki muhabbet ve kaynaşmamızı tavsiye ettim. Çok mühim! Lütfen not alın. Lütfen bunlar için zaman ayırın.

Üçüncü bir husus var. Yurt dışında uzun zaman bulunduğum için yakından takip edemedim. Fakat arada televizyonları açıyorum, radyoları dinliyorum, gazetelere bakıyorum.

Bir Şey dikkatimi çekiyor. Bunu Korkut Bey de vurguladı. Ama belki ben de vurgularsam faydalı olur.

Bugün, siyaset ve siyasîlerin çalışmaları değişti. Yani bundan 30 yıl önceki gibi değil. Siyasîler kürsüye çıkıp da, sayın vatandaş bana oy verin, demiyor. Siyasîler profesörlerden, içtimâiyâtılardan, yani sosyologlardan, psikologlardan bilgi alıyor. “Nasıl bir yol tayin edersek, nasıl bir düzen ve tertip yaparsak falanca partiyi yıpratırız, kendimiz oy toplarız, iktidara yaklaşırız?” vesaire, filan gibi çok ince dalavereler. Dalavere nece bilmiyorum. İyi bir Türkçe değil, Türklerin dalavereyi bilmemesi daha iyi. Alavere, dalavere herhalde İtalyanların işi olsa gerek bu. Çok dalaverelerle, tertiplerle politika yürütölüyor.

“Misal ver hocam. Biraz kapalı konuştun, anlayamadık.”

Ramazan’da tasavvuf ve tarikat aleyhindeki çalışmaların arkasındaki amaç siyasîydi, iktidarın yıpratılmasıydı. Ben bunu yazdım da. Bu kesin. Refah Partisi’nin tabanını oyup yıkmak için are düşünmüşler. Refah Partisi’ni büyük ölçüde tarikatlara dayanıyor sanıyorlar.

Tarikatları yıkarsak Refah Partisi'nin de dayanağı yıkılır, hükümet yıkılır diye bir çalışma.

Başka bir misal; pompalı tüfekler. Pompalı tüfek meselesi, politikadır. Bir insanın kendi evinde, kendi evinin namusunu koruyacak bir silahının olması lazım. İstiklal Harbi öyle kazanılmıştı. Kazmayla kürekle ve çifteyle kazanıldı. Dolma tüfekle kazanıldı. Herkesin evinde bir silahın olması lazım. Çünkü devlet koruyamıyor. Kendi memurunu koruyamıyor. Onun için o pompalı tüfek hikayesi nedir? Bir siyasî çalışmadır. Arkası gelmedi. Haklı olarak da bir tepki uyandırdı. Buna benzer şeyler olabilir.

Gazetelerdeki yazıların başlıkları, televizyondaki açık oturumları incelerken lütfen, ikaz ediyorum, ihtar ediyorum: “Bu hangi partinin, hangi siyasî alavere dalaveresi?” diye lütfen önceden sorun bir kendinize. *Euzubillahimineşşeytânirracîm* deyin. Yani taşlanmış şeytandan Allah'a sığınırım deyin; programdan evvel kendi kendinize sorun: “Bu işin altında hangi dalavere var?” diye bir sorun. “Bu kanal hangi dalaverenin aletidir, manivelasıdır?” diye sorun. “Bu kanal nereye hizmet ediyor?” diye sorun. Çünkü politika çok dalavereli bir

yol oldu. Çok değişik şekillerle çalışmaya başladı. Olayların çoğunun arkasında iktidar hırs-ları, muhalefet çalışmaları gibi şeyler var.

Buradan nereye geçmek istiyorum?

Bu çeşit dalaverelerden birisinin sonucu olarak ordu ile millet arasında, bir grup arasında, bir parti arasında bir soğukluk, çatışma, çekişme icabında mücadele filan gibi şeyler telaffuz edilmeye başlandı, gazetelerde ve televizyonlarda. Bunu çok tehlikeli bir siyaset dalaveresi olarak görüyorum. Çok tehlikeli! Çok ayıp olarak görüyorum. Böyle etrafımızda ciddi düşmanlar olduğu zamanda orduyu bu hâle getirmek, milletle orduyu karşı karşıya getirmeyi vatanseverlikle de. bağdaştırmıyorum.

Burada bize ne düşüyor?

Ordunun aldığı kararlarda da bizi üzen şey yok mu? Var. Sevdiğimiz, tanıdıklarımız, Müslüman, mütedeyyin diye ordudan atılıyor. Başörtülü insan, sakallı insan garnizona alınmıyor alınmıyor filan gibi şeyler duyuyoruz, üzülüyoruz. Bu da onların kusuru. Onlar da onu yapmasınlar. Fakat lütfen böyle bir tepkiyi geliştirmek isteyen... Biliyorsunuz... “Düşman bir

şey yaptırmak istediği zaman tepkilerden faydalanıyor.” dedi Korkut Bey, ben ona katılıyorum. Lütfen tepkilerinizi kontrol altına alın. Ne yaptığınızı düşünün. Orduyla millet de kaynaşsın, siz de başkalarıyla kaynaşın.

Burada gördük, bizden başka bir Fenerbahçe grubu geldi buraya. Onlar başka insanlar, biz başka insanlarız. Bize gülmüşler filan. Biz biraz yadırganabiliyoruz. Tanımadıkları için. Aramıza girse baksa: “Tamam ya bunlar benim amcazadem gibi, halazadem gibi bizdenmiş” filan diyecek. Öyle çok korkmayacak ama gazetelerde önceden beri yazılan şeylerden dolayı sakaldan korkuyor filan, başka şeyler düşünüyor. Buradakilerden bir tanesi “Sizin demiş paralarınızı şeyh mi veriyor?” demiş. Sizin otel paralarınızı şeyh mi veriyor, cevaplandırın. Kelin merhemi olsa başına sürermiş. Yani böyle düşünüyorlar, başka başka şeyler düşünüyorlar. Bilmiyorlar. Bilseler, gelseler konuşsalar sevecekler.

O halde kendimizin İslâm’ı temsil ettiğini bilelim, halkla kaynaşalım, halka İslâm’ı sevdirmek için yolun kendimizi sevdirmek olduğunu bilerek çareler düşünelim. Zorlayalım

kendimizi. Biraz bir kenara çekilip kendi başına yaşamak da kolaydır ama lütfen zorlayalım kendimizi; bu kaynaşmayı da sağlayalım. Tanısın, korkulacak bir şey olmadığını anlasın; milletin içinde bir çatlaklık olmasın.

Bakın benim kendi çalışmalarım arasında size öne çıkartmak istiyorum, hatırlatmak istiyorum. Türkiyede bir Alevî-Sünnî çatışması olmasın diye alevîlerle ilgili çeşitli yazılarım, kitaplarım, konuşmalarım oldu. Neden yapıyorum bunu? Bu çatışma olmasın diye. Madem onlar Hz. Ali Efendimiz’i seviyorlar o halde birleşebiliriz diyorum. Bir müşterek nokta düşünüyorum. O müşterek noktada birleşmeye çalışıyorum.

Halbuki “Mum söndü.” vesaire deyince kızıyorlar değil mi? Hem “Mum söndü.” bizde yoktur diyorlar hem de birisi “Mum söndü.” deyince, vay, bize hakaret etti diyorlar. Alınma, sizde “Mum söndü.” yok ki! Ne diye alınıyorsun? Hani yok diyorsunuz ya. Alınmayın. Ama ters tutunca işler bozuluyor. Düzgün tarafından tutunca düzelebilir. Onun için, lütfen, içtimâî sevgi ve kaynaşmayı da sağlamak için vazife görün. Çimento gibi vazife görün.

Çakılları, kumları birleştirip bir beton, set, sağlam bir duvar yapmak hususunda çalışın.

Açıkça bir daha söyleyeyeyim: İslâm'ı sevdirmek için neye mecbursunuz? Kendinizi sevdirmeye mecbursunuz. Kendinizi de sevdirmek için süslenmeye mecbursunuz. Aynanın karşısına geçeceksiniz, taranacaksınız, güzel giyineceksiniz, dişlerinizi fırçalayacaksınız, cici elbiseler giyeceksiniz, takıp takıştıracaksınız; bu bir. Bu şekil.

d. Sevgi ve İyi Niyetle İslâm'ı Sevdirmek

Ondan sonra ne yapacaksınız?

Güzel hareketler, davranışlarda bulunacaksınız. Bir hareket yapacaksınız. Herkes “Aa!” diyecek, hoşuna gidecek, beğenecek. “Aa! Müslümanlar da böyle yapar mı?” Tabi ne sandın ya, böyle yapar. Peygamber Efendimiz de böyle yapmış.

Kendinizi sevdirecek ne yapacaksınız?

İslâm'ı sevdireceksiniz. Allah aşkına İslâm'ı sevdirmek için sevimli görünmeniz lazım. Sevimli konuşmanız lazım. Sevimli davranmanız lazım. Sevdirecek işler, hayır hasenât yapması lazım.

اَصْطِنَاعُ الْمَعْرُوفِ إِلَى كُلِّ بَرٍّ وَفَاجِرٍ

Istınâ‘u’l-ma‘rûfi ilâ külli berrin ve fâcirin.

“İyiye kötüye, herkese, iyilik yapmak.” diyor Peygamber Efendimiz, vazife olarak. İyiye iyilik yaparız da kötüye de iyilik yapmak.

Sonra bizde bir şey vardır biliyorsunuz. Kâfire de iyi niyetler besleriz. Yani ne yaparız? Onun Müslüman olmasını isteriz. Bir kâfiri sevdi mi deriz ki; “Allah hidayet nasip etsin. Şu Müslüman olsun da kurtulsun.” deriz. Demek ki onun da iyiliğini istiyoruz, cennete girmesini istiyoruz. Bunu anlatmamız lazım. “Kardeşim ben seni seviyorum. Ben senin kurtulmanı istiyorum. Ben senin cennete girmeni istiyorum. Burak’a binip havalarda uçmanı istiyorum. Cennet nimetlerinden lop lop atıştırmanı istiyorum. Etrafında hûrî kızları hizmet etsin diye çalışıyorum.” filan demek lazım. Kâfire de söylenecek sözümüz var, kötüye de söylenecek sözümüz var.

Halkla İslâm’ı sevdirmek, kaynaştırmak için bir çalışma yapmak zorundayız aziz ve muhterem kardeşlerim. Bunların hepsinin temeli, insanın kendisinin sevgiyi bilmesiyle

olur. İnsanın sevgiyi bilmesi tasavvufla olur, zikirle olur. Zikr-i kesirden, çok zikirden, aşkullah, muhabbetullah, şevkullah hâsıl olur. Aşık olur insan.

Nasıl âşık olur?

Mevlânâ gibi âşık olur. Yunus Emre gibi âşık olur. Eşrefoğlu Rûmî gibi âşık olur. Ne diyor?

Ey Allahım beni senden ayırma.

Beni senin cemalinden ayırma.

Balığın canı su içre diridir.

İlahi balığı gölden ayırma.

Yani suyun içindeki balık gibi aşkullah, muhabbetullah için de canını, yaşayacağını söylüyor. Bu sadece birkaç kişiye mahsus değildir.

Bizim tasavvuf tarihimizde tasavvuf büyüklerimizin işlediği en mühim konu nedir?

Sevgi konusudur. Mesela Yunus Emre'nin divanını baştan aşağı okuyun, biraz da bıcarsınız. Sevgi, sevgi, sevgi, sevgi... Bıktırarak kadar sevgiyi işlemiştir.

Ben gelmedim da'vi için

Benim işim sevi için

Dostun evi gönüllerdir,

Gönüller yapmağa geldim.

Gönül yapmaya gelmiş. Cihana gelmesinin sebebi gönül yapmaktır. Dostun evi gönüller olduğu için, kalpler olduğu için kalp yapmaya gelmiş. Hayatı öyle anlıyor, öyle çalışıyor. Sevgi...

*Aşk imiş her ne var alemde. İlm bir kıyl ü kâl imiş ancak.*² İlmî dedikodu sayıyor. Filanca şöyle dedi falanca böyle dedi. Mühim olan aşk diyor. Aşk, yani şiddetli sevgi. Onun için insanda bu sevginin hâsıl olması lazım. Bu sevgi hâsıl oldu mu insan Mevlânâ gibi olur, *kaddesallahu sırrahü'l-‘azîz*. Yunus gibi olur.

Mevlânâ hazretleri arkadaşlarıyla bir yerden geliyormuş. Ak sakallı, heybetli, cübbeli, sarıklı, nurlu bir geliyor. Şu taraftan da bir papaz geliyormuş. Bakmış, beğenmiş, heybetinin tesiri altında kalmış. Mevlânâ hazretlerine secde etmiş. Bizde kişiye secde edilmez ama onlarda var demek ki, secde etmiş. Mevlânâ hazretleri de ona secde etmiş. Papaz başını kaldırmış, bakmış; Mevlânâ hazretleri secdede. Tekrar secde etmiş, Mevlânâ tekrar secde etmiş filan. Adam hayran kalmış, şaşır-

---

² Fuzûlî

mış, kelime-i şehâdet getirmiş, Müslüman olmuş. Mevlânâ kendisine secde etti diye Müslüman olmuş. Gelelim, olayı Mevlânâ hazretlerinin ağzından dinleyelim, anlayalım.

Mevlânâ hazretleri diyor ki; “Gayrimüslimin birisi Allah’ın çok sevdiği tevâzu sıfatında, bizimle yarışmaya kalktı. Biz Müslümanız, o gayrimüslim. Allah’ın çok sevdiği mütevâzilik sıfatında bizimle yarışmaya kalktı, bize secde etti. Biz gayrimüslimden aşağı kalır mıyız, biz de onunla yarıştık.” diyor. Mevlânâ hazretlerinin meseleye bakış tarzına bak.

İnşallah içimde çok arzular var da hiçbirisini de yapamıyorum. Dua edin, yapmak nasip olsun. Mevlânâ hazretleriyle ilgili derse başlayacağız. *Mesnevî*’den, *Divân-ı Kebîr*’den, şiirlerden derslere başlayacağız. Ya Konya’da ya İstanbul’da. Bir şey olacak. Niyetimiz var ama bakalım ne zaman olur. Çabuk olması için dua edin. Rüyada gördük, Mevlevî olduk. Bu işi yapacağız inşaallah.

Onun için tüm insanlara karşı sevgi ve kaynaşma vazifesini de hatırlatım. Şahsen sevgi, sevgiyi bilmek, aşkullah, muhabbetullaha nâil olmak; ailede sevgi ve kaynaşma; tasavvuf yolunda sevgi ve kaynaşma; ihvanın kaynaşması;

toplumla köprüleri atmamak, sevgi ve kaynaşmak.

Allahu Teâlâ hazretleri hepimizi sevdiği razı olduğu işleri işlemeye muvaffak eylesin. Sizler kendi bölgelerinizde, kendi çevrelerinizde hayır yapabilirsiniz. Komşu vardır, dul vardır, yetim vardır. Hayır yapabilirsiniz. Ama büyük ölçüde, büyük çaplı hayırları beraber yapalım, burada biriktirelim. Böyle uluslararası hayırları veyahut kendi ülkemizdeki, kendi büyük atılımlarımızı inşaallah böyle beraber yapalım.

e. Vakıfların Yeni Vizyonu: Teşkilatlanma ve Güçlü Bağlar

Beylerin arasında nasıl bir çalışmamız var?

Vakıflarımız var. Vakfın merkezi var. Anadolu'da şu kadar şubesi var.

Şimdiye kadar burada bir kusur vardı. Bu kusur şuydu: Genel merkezin adı var, levhası var, barakası var; içi yok, bütçesi yok, imkânı yok. Bundan sonra böyle olmayacak. Genel merkezin şubelerinin üstünde, yaptırımını, yeni şubelerin açılması, daha başka çalışmalar ve saire için bir gücü olması lazım, bir şahsiyeti

olması lazım, bir teşkilatı olması lazım. Bunu sağlayacağız.

Hanımların teşkilatlanması, beylerin içtimâî hizmetlerdeki teşkilatlanması, ticarî, iktisadî atılımlarda teşkilatlanması, ilim, irfan, eğitim, öğretim, tebliğ, irşat çalışmalarındaki teşkilatlanması... Hepsi, böylece merkezle şubeler arasındaki canlı, sevgili, saygılı bağlantıyla devam edecek. Yani biraz daha gayrete gelmenizi istiyoruz.

Bu hesaplara yatırılan paralara zekât şerhi verilirse, “Bu zekâttır.” diye açıklama verilirse biz hesabın girişinde o zekâtı zekât şeylerine kullanırız. Yani zekât olduğunu belirtin. Serbest hayırsa serbest hayır olduğunu belirtin, zekâtsa zekât olduğunu belirtin lütfen.

Benim hatırıma gelen şeyler bunlar. Camiamızın fertleri arasındaki çalışma bağlarını da kuvvetlendireceğiz, paylaşmayı arttıracacağız diye açıklamalar yapmış oldum.

Katıldığınız için, davetimize icabet ettiğiniz için, aramızda bulunduğunuz için hepinize teşekkür ediyorum.

es-Selamu aleyküm ve rahmetullahu ve berekatühü...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN

5 Őevvâl 1417 / 12.02.1997

[Bütün AİLE EĞİTİM KAMPI KONUŐMALARI'na
PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

